

Meer Regie op Autonomie

ECP Jaarfestival 2025

Zaal 2

20 November 2025

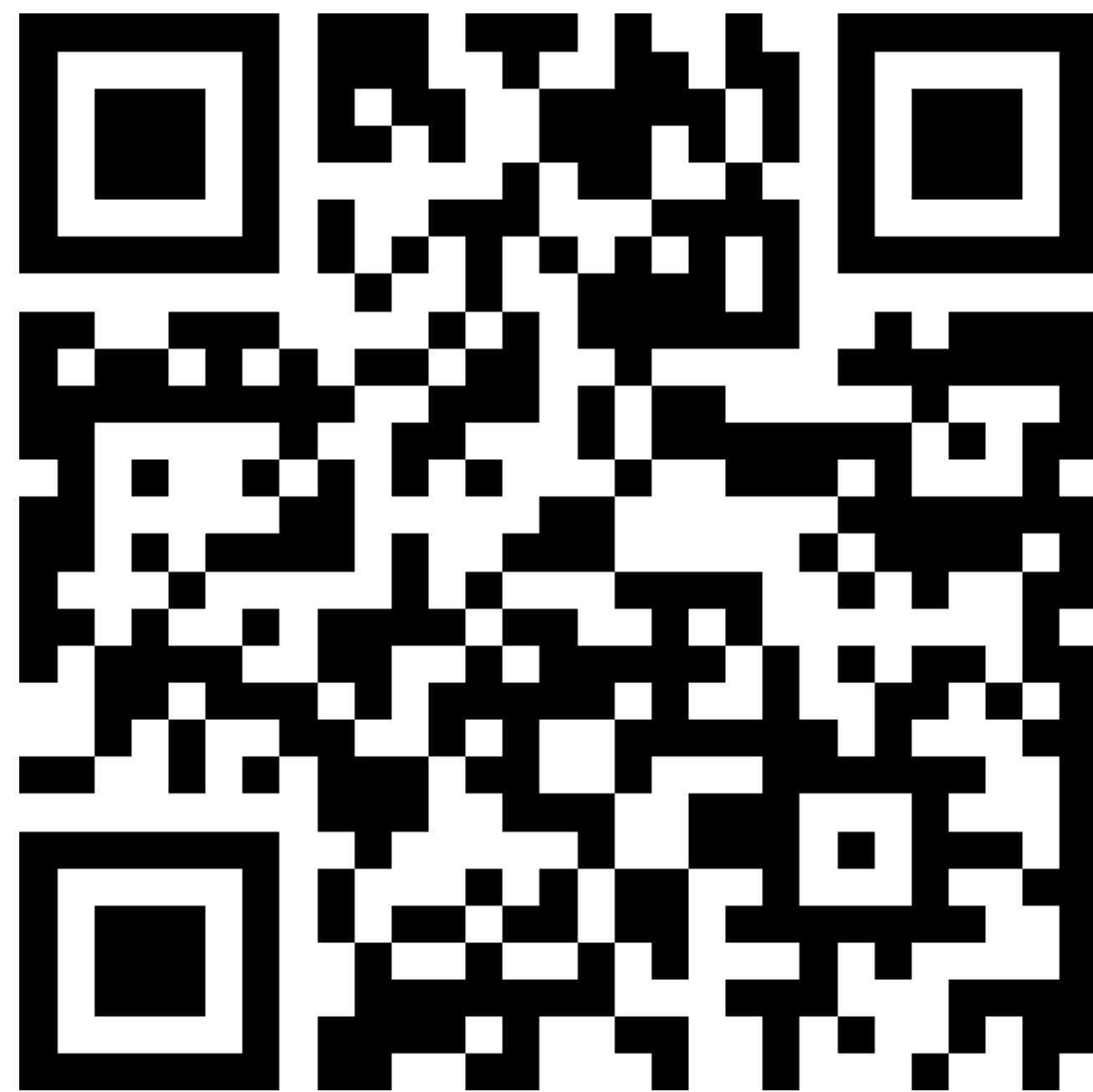

Forum
Standaardisatie

Standaard Samenwerken

Waar denk je aan bij Standaardisatie?

<https://app.sli.do/event/2fdTWs5SiFzc33c5XaETRn>

“Nederland is te afhankelijk van
buitenlandse standaarden en technologie”

Forum
Standaardisatie

Standaard Samenwerken

Rudi Bekkers

Olia Kanevskaja
Whitaker

Niels ten Oever

Lisette Bakalis

UNIVERSITY OF AMSTERDAM

Rijksinspectie Digitale Infrastructuur
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Wat is strategische autonomie?

“Have the capabilities and capacities to decide and act upon the essential aspects of the future in the economy, society, and democracy” (Timmers & Dezeure, 2021)

Behelst veel technische domeinen: (cyber)security, digitale samenleving, defensie, energy, kritische materialen (magneten) en goederen (halfgeleiders) ...

Steeds belangrijker op het wereldwijde geopolitieke strijdtoneel

Voorbeelden:

(+) GPS in handen van US: Europa ontwikkeld Galilei

(-) Bijna alle hyperscalers in de VS, Europa ontwikkeld GAIA-X Federated Project

(-) Engelse ARM verkocht aan Japanse SoftBank (mislukte poging tot koop daarna door NVIDIA)

Hoe verkrijg en behoud je strategische autonomie?

Sterke eigen industrie en internationale onderhandelingsmacht

Inzet beleidsinstrumenten:

- Publieke participatie / gouden aandelen, bevorderen kapitaalmarkt / private equity, heroverwegen mededingingsregels (Siemens-Alstom; Thales/Gemalto)
(Timmers & Dezeure, 2021)

Maar ook.... (of juist): standaarden

- Van technisch domein nu naar industriële ecosystemen, wereldhandel, interoperabiliteit, innovatie en digitale infrastructuren (Ferreira Gomes ea., 2025)
- Nodig in Cybersecurity, Quantumtechnologie, Halfgeleidertechnologie, AI, Blockchain, Raw materials, ...

Maar ook.... (of juist): standaarden

Voor alle actoren

- Creëert nieuwe markten
- *Shape how the future of technology looks like*
- Bepalen de winnaars en verliezers
- Nodig voor interoperabiliteit in allerlei markten (bv. duurzaamheid)
- Ver ontwikkeld samenwerkings-mechanisme op basis van consensus

Potentie voor strategische autonomie

- Onafhankelijkheid van toeleveranciers, voorkomt lock-in
- Verlaagd overstapdrempels
- Transparantie in specificaties
- Mogelijkheid eigen belangen in te brengen, borgen publieke waarden
- Meer complementaire goederen
- Lange termijn ondersteuning

Natuurlijk ook nadelen..

Open standaarden

The WTO TBT (Technical Barriers to Trade) Agreement aims to ensure that technical regulations, standards, and conformity assessment procedures are non-discriminatory and do not create unnecessary obstacles to trade. (WTO, 1995)

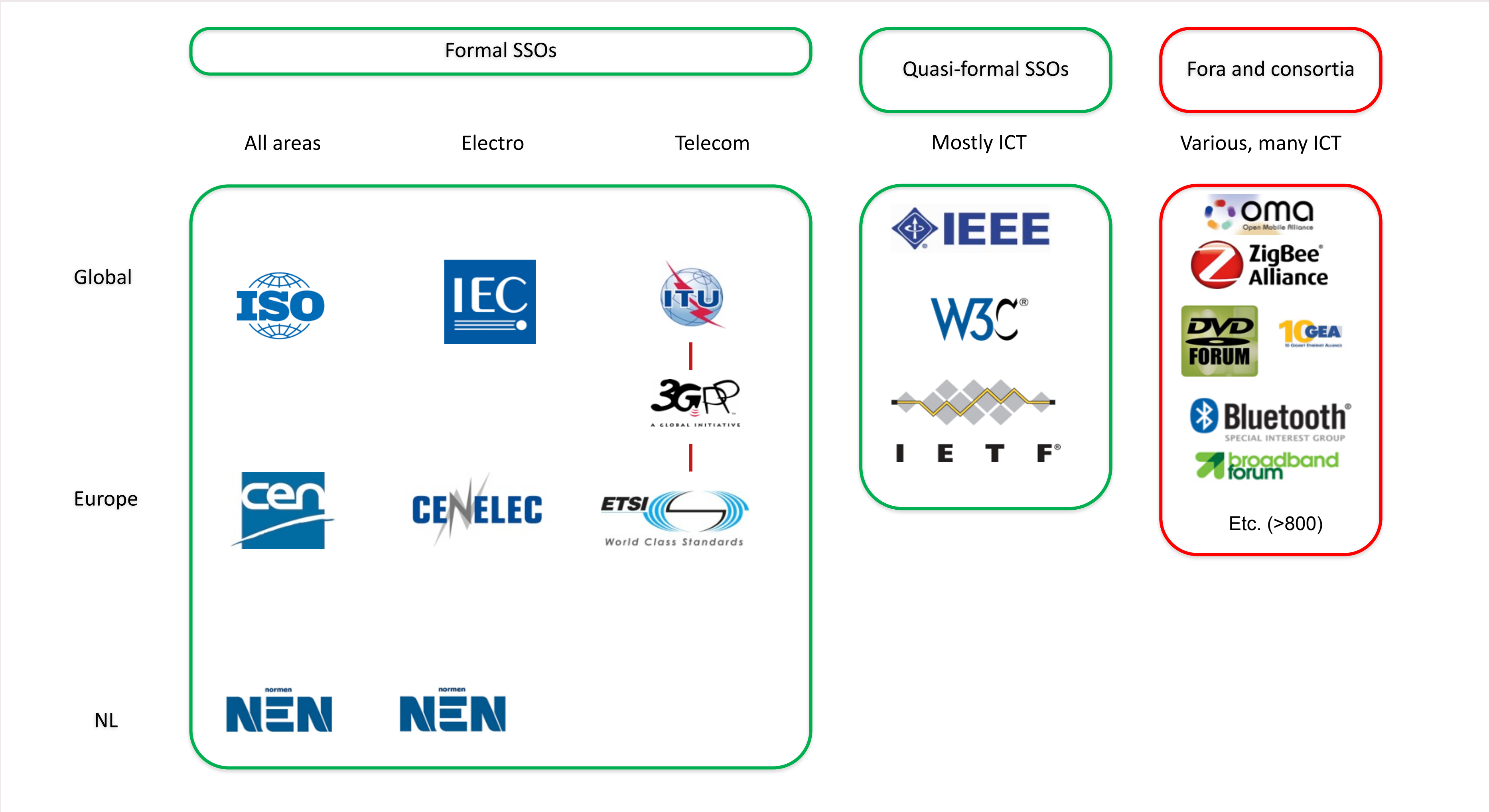
Criteria:

- Transparency
- Openness
- Impartiality and consensus
- Effectiveness and relevance
- Coherence
- Development dimension

Basis voor Europese regulering standaardisatie (Reg. 1025/2012)

Wie creëert open standaarden?

Groeiend bewustzijn in politiek en bedrijfsleven

EU: Hoogste niveau op politieke agenda met HLF en directe betrokkenheid Eurocommissarissen Thierry Breton en Stéphane Séjourné

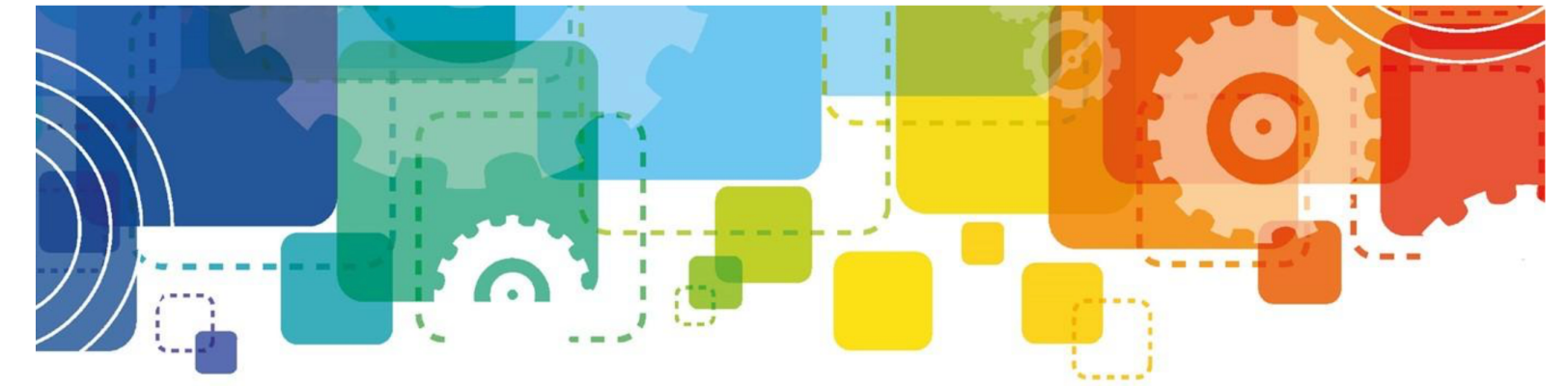
Duitsland: *Chefsache*. “*Wer nicht selbst normt, der wird genormt!*”

China heeft geleerd van de anderen en doet het inmiddels beter dan hun leermeester.

- Van standards-nemer naar standards-zetter, strategische deelname in internationale standaardisatie, geïntegreerde nationale industriestrategie en internationale zaken, keppeling Belt and Road / Digital Silk Road initiatieven

(Schott, Schaefer & Bekkers, 2025; Ferreira Gomes ea., 2025)

High-Level Forum on European Standardisation

German Standardisation
Roadmap, Industry 4.0
German HLF
Mirror Committee

Standardisation with
Chinese Characteristics?

The Missing Pillar in Rebooting
Europe's Industrial Policy

Alexandre Ferreira Gomes
Maaike Okano-Hajmans
Miriam Sainato
Niels ten Oever
Susann Lüdtke

CKN & Clingendael Report

CKN
The
Knowledge Network

Clingendael
Netherlands Institute of International Relations

Third tier companies make products

Second tier companies make technology

First tier companies make standards

Mantra of China's standardisation approach (Michael Murphree 2021, John Seaman, 2020)

Europees beleid

Uniek is de Europese '**New approach**', waarbij bedrijven via het gebruik van standaarden kunnen aantonen dat ze voldoen aan de 'essentiële vereisten' in Europese regelgeving

- VB: Laagspanningsrichtlijn (LVD), richtlijn inzake elektromagnetische velden (EMV), maar ook liften, ...
- Maar ook: standaarden voor AI wetgeving en voor het Digital Product Passport
- Maar: Lastige juridische situaties over wetgevingsproces en (gratis) toegang standaarden

Toegang tot benodigd **intellectueel eigendom**

- **FRAND** regels bij normalisatie-instellingen
- **SEP regulation** van de EC; brede steun van Europees Parlement, maar later afgeblazen.

Specifiek: **interoperabiliteit bij overheden**

- European Interoperability Framework (IDABC/EIF/ISA2), en hogere eisen in sommige lidstaten.

Maar is dit genoeg? Of zijn we veroordeeld tot toeschouwer op het wereldtoneel?

En Nederland?

We zijn te klein en te weinig divers (qua industrie) om zelfvoorzienend te zijn.

Maar strategische autonomie kan wel voor een belangrijk deel via open standaarden bereikt worden.

Essentieel daarbij is:

- Niet alleen standaarden maar ook (NL/Europese/wereldwijde) implementaties
- Rol van wereldwijde standaarden voor NL bedrijfsleven voor toegang tot wereldmarkt
- Deelname aan Europese en wereldwijde standaardisatie

Deelname... huidige niveau en toekomst

Huidige Nederlandse deelname zinvol maar... bescheiden (ICTU & Dialogic, 2025).

Experts industrie herkennen dat beeld maar vinden het lastig intensiteit te vergroten.

- NL overheid werkt inmiddels aan capaciteitsopbouw standardisatie en Nederlandse Normalisatie Agenda
- NEN oriënteert op haar rol (Korteweg, van Wijk, 2025).

Europa: HLF Work Stream 1 heeft recent de
Recommendation on the Introduction of a Pan-European Certificate of Knowledge in Standardisation aangenomen.

En nu?

1. Bereiken noodzakelijke **awareness** strategische rol standaarden voor strategische autonomie
2. **Actie ondernemen** (overheid, bedrijfsleven)
 - Standaarden moeten de go-to route worden, niet proprietary oplossingen
 - Standaarden als essentieel onderdeel van industriepolitiek en beleidsvorming
 - Overheid (afnemer) en bedrijfsleven (aanbieder en afnemer) moeten en prioriteiten stellen en keuzes maken (ook bij tegengestelde belangen)
 - Middelen moeten beschikbaar komen om dit te realiseren
 - Naar een *agile* standardisatie-infrastructuur in Europa (*governance* discussie)
3. **Opleiden *pool of experts*** voor deelname standaardisatie-activiteiten

Bronnen

- Lennart Schott, Kerstin Schaefer, Rudi Bekkers (2025 accepted, in print). Chinese firms bridging the standardization gap in 3GPP: Liabilities of outsidership and the role of technological shifts. Journal of Economic Geography.
- Abdelkafi, N., Bekkers, R. N. A., Bolla, R., Rodriguez-Ascaso, A. & Wetterwald, M. (2021). Understanding ICT Standardization: Principles and Practice (2nd edition). Sofia Antipolis, France: ETSI. 280 p. ISBN: 979-10-92620-50-1. Open Access publication.
- Alexandre Ferreira Gomes, Maaïke Okano-Heijmans, Miriam Sainato, Niels ten Oever, Susann Lüdtke (2025). Standardisation with Chinese Characteristics? The Missing Pillar in Rebooting Europe's Industrial Policy. Den Haag: Clingendael.
- Paul Timmers, Freddy Dezeure (2021). Nederlandse strategische autonomie en cybersecurity. In opdracht van de Cyber Security Raad (CSR). livii.
- WTO (1995). Agreement on Technical Barriers to Trade (TBT).
- Nederland en standaardisatie: kansen benutten. ICTU & Dialogic (2025). Onderzoek naar de Nederlandse participatie in Europese- en internationale standaardisatie (2025). Den Haag: Forum Standardisatie.
- Rem Korteweg, Diederick van Wijk (2025). Raising the Standard - How to unlock the geopolitical potential of Europe's internal market. In opdracht van NEN. Den Haag: Clingendael.
- EC (2012). REGULATION (EU) No 1025/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on European standardisation [...]. Official Journal of the European Union L 316/12 (14.11.2012).
- John Seaman, China and the New Geopolitics of Technical Standardisation, January 2020.
- Michael Murphree (2021) Interview by George Washington University.

“Met standaarden vorm je de markt”

Is Nederland nog wel voldoende aanwezig?

Forum
Standaardisatie

Standaard Samenwerken

Rudi Bekkers

Olia Kanevskaja
Whitaker

Niels ten Oever

Lisette Bakalis

Benno Overeinder

UNIVERSITY OF AMSTERDAM

Rijksinspectie Digitale Infrastructuur
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

**Forum
Standaardisatie**

Standaard Samenwerken

“Europa is te reactief in standaardisatie”

**Forum
Standaardisatie**

Standaard Samenwerken

Wat vraagt dit van Nederland en Europa?

Forum
Standaardisatie

Standaard Samenwerken

Rudi Bekkers

Olia Kanevskaja
Whitaker

Niels ten Oever

Lisette Bakalis

Benno Overeinder

UNIVERSITY OF AMSTERDAM

Rijksinspectie Digitale Infrastructuur
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

“Nederland kan alleen via EU-samenwerking
regie nemen”

20 november 2025

Dank voor uw aandacht!

Vragen?

**mail ons op
info@forumstandaardisatie.nl**

Forum
Standaardisatie

Standaard

ECP Jaarfestival

Bewust digitaal!

Georganiseerd in samenwerking met:

Forum
Standaardisatie

Standaard Samenwerken

SIDNfonds

TNO innovation
for life

Ministerie van Economische Zaken

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Ministerie van Justitie en Veiligheid

DIGITAAL
DOORDACHT

aanpak
begeleidings
ethiek

Bedankt!